

Broj: 01-42/22
Podgorica, 28.07.2022.godine
JJ/JJ

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore, u skladu sa odredbom člana 41 Zakona o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore ("Sl. list CG", br. 42/11 i 32/14) postupajući po pritužbi X X iz Rožaja, dao je sledeće

MIŠLJENJE

I UVOD

1.U pritužbi koja nam je dostavljena se između ostalog navodi: da je student druge godine Filološkog fakulteta u Podgorici na Univerzitetu Donja Gorica; da je u prethodnoj godini ostvarila prosjek ocjena 9.05; da je bio raspisan konkurs za stipendiju za studente iz Rožaja; da su studenti imali mogućnost da se prijave na osnovu četiri stavke i to: prosjek, socijalni status, deficitno zanimanje i paralelno studiranje; da se prijavila na osnovu prosjeka i nije ostvarila pravo na stipendiju koja iznosi 50,00 eura mjesečno; da se konačna lista sa studentima koji su ostvarili pravo na stipendiju sastojala samo od rednog broja koji je praćen imenom i prezimenom; da se nigdje ne navode studenti koji to pravo nijesu ostvarili, niti razlozi zbog kojih nijesu ostvarili isto; da se obraćala mejlovima osobama odgovornim za stipendije ali da nije dobijala odgovore; da nije mogla da podnese prigovor na takvu odluku, jer nije imala dovoljno informacija, pa je rok za slanje prigovora istekao; da smatra da stipendije nijesu dodjeljivane transparentno i pravedno; da traži pomoć.

II POSTUPANJE ZAŠTITNIKA

2. Povodom iznijetih navoda, Zaštitnik je pokrenuo ispitni postupak i zatražio izjašnjenja od Opštine Rožaje, o radnjama i mjerama koje su preduzimali.

3. Zaštitniku je Opština Rožaje dostavila izjašnjenje u kojem se između ostalog navodi: da je shodno Odluci o budžetu opštine Rožaje za 2021.godinu, za studentske stipendije za školsku 2021/2022 godinu predviđen iznos od 20.000,00 eura; da je rješenjem broj UPI 01-018/21-170 od 30.11.2021.godine formirana komisija, koja je imala zadatak da u skladu sa Odlukom o stipendiranju i odobravanju jednokratne pomoći studentima (Sl.list Cg – Opštinski propisi br.31/15) sprovede postupak dodjele stipendija; da je nakon sprovedenog javnog poziva donijeta Odluka o dodjeli stipendija broj UPI 01-018/21-170/2 od 10.12.2021.godine, koja je objavljena na oglasnoj tabli i internet stranici Opštine; da se protiv navedene odluke o raspodjeli studentskih stipendija moglo uložiti redovno pravno sredstvo odnosno žalba i to Glavnom administratoru opštine Rožaje, kao drugostepenom organu, u roku od 15 dana, od dana objavljivanja odluke; da je Odluka objavljena i dostupna bila svima, u prilog ide i činjenica da su na pomenutu odluku o dodjeli stipendija bile izjavljene u propisanom roku dvije žalbe studenata Glavnom administratoru; da X X nije izjavila žalbu; da se iz izjašnjenja Sekretarijata za društvene djelatnosti opštine Rožaje br. 15-019/22-43 od 03.03.2022.godine, jasno vidi da je podnositeljka ostvarila komunikaciju putem elektronske pošte sa Sekretarijatom i da je uredno odgovoreno na njene zahtjeve i pitanja. Imajući u vidu da je Odlukom o stipendiranju i odobravanju jednokratne pomoći studentima (Sl.list Cg - Opštinski propisi br.31/15) predviđen i postupak jednokratne novčane pomoći studentima i učenicima i da su Odlukom o budžetu opštine Rožaje za 2022.godinu, predviđena sredstva na poziciji jednokratne novčane pomoći studentima i učenicima, služba predsjednika opštine Rožaje, će X X pozvati na razgovor, te nakon podnošenja zahtjeva i potrebnih dokaza o studiranju odlučiti o zahtjevu za jednokratnu novčanu pomoć studentu.

III UTVRĐENE ČINJENICE

4. Na osnovu navoda iz pritužbe, izjašnjenja i dostavljene dokumentacije u ispitnom postupku je utvrđeno:

- da je X X iz Rožaja student druge godine Filološkog fakulteta u Podgorici na Univerzitetu Donja Gorica;
- da X nije ostvarila pravo na stipendiju na osnovu prosjeka 9.5 u određenom mjesečnom iznosu;
- da se konačna lista sa studentima koji su ostvarili pravo na stipendiju sastojala samo od rednog broja koji je praćen imenom i prezimenom;
- da je Opština Rožaje nakon sprovedenog javnog poziva donijela Odluku o dodjeli stipendija broj UPI 01-018/21-170/2 od 10.12.2021.godine, koja je objavljena na oglasnoj tabli i internet stranici Opštine;
- da je rješenjem broj UPI 01-018/21-170 od 30.11.2021.godine formirana komisija, koja je imala zadatak da u skladu sa Odlukom o stipendiranju i odobravanju jednokratne pomoći studentima (Sl.list Cg – Opštinski propisi br.31/15) sprovede postupak dodjele stipendija;
- da su na raspisanom konkursu za stipendiju studenti iz Rožaja imali mogućnost da se prijave na osnovu četiri stavke i to: prosjek, socijalni status, deficitno zanimanje i paralelno studiranje;
- da se protiv navedene odluke o raspodjeli studentskih stipendija moglo uložiti redovno pravno sredstvo odnosno žalba i to Glavnom administratoru opštine Rožaje, kao drugostepenom organu, u roku od 15 dana, od dana objavljivanja odluke;
- da X X nije izjavila žalbu;
- da je Odluka bila objavljena i dostupna svima, i da su na pomenutu odluku o dodjeli stipendija bile izjavljene u propisanom roku dvije žalbe studenata Glavnom administratoru;
- da će služba predsjednika opštine Rožaje, X X pozvati na razgovor te nakon podnošenja zahtjeva i potrebnih dokaza o studiranju odlučiti o zahtjevu za jednokratnu novčanu pomoć studentu.

IV RELEVANTNI PROPISI

5. Ustavom Crne Gore („Sl. list CG“ br.1/2007 i 38/2013) propisano je:

Crna Gora jemči i štiti prava i slobode. Prava i slobode su nepovredivi.

Svako je obavezan da poštuje prava i slobode drugih. (Član 6)

Zabranjena je svaka neposredna ili posredna diskriminacija, po bilo kom osnovu. (Član 8)

Svako ima pravo na jednaku zaštitu svojih prava i sloboda. (Član 19)

6. Konvencijom o pravima djeteta UN-a propisano je:

U svim akcijama u vezi s djecom, bez obzira da li ih poduzimaju javne ili privatne društvene dobrotvorne institucije, sudovi, upravne vlasti ili zakonska tijela, najbolji interesi djeteta biće od prvenstvenog značaja.

Države-potpisnice uzimaju na sebe da osiguraju djetetu zaštitu i brigu koja je potrebna za njegovu dobrobit, uzimajući u obzir prava i dužnosti njegovih roditelja, zakonskih staratelja ili drugih pojedinaca zakonski odgovornih za njega, i da bi se ovo postiglo, preduzeće sve zakonske i upravne mjere. (Član 3. stav 1 i 2)

Države-potpisnice će osigurati da se institucije, službe i ustanove odgovorne za brigu o djeci i njihovu zaštitu pridržavaju standarda uspostavljenih od odgovarajućih vlasti, naročito u pogledu sigurnosti, zdravlja, u broju i prikladnosti njihovog osoblja kao i odgovarajućeg nadzora nad njima. (čl. 3)

Države-potpisnice se slažu da se obrazovanje djeteta usmjeri ka:

(a) Razvoju dječije ličnosti, talenta i mentalnih i fizičkih sposobnosti do njihovih punih mogućnosti;

(d) Pripremi djeteta za odgovoran život u slobodnom društvu, u duhu razumijevanja, mira, tolerancije, jednakosti ..(čl. 29 stav 1 tačka 1 i 4)

7. Evropska konvencija o ostvarivanju dječijih prava (Savjet Evrope) propisuje:

U postupcima koji se tiču djeteta organ postupa hitno, kako bi se izbjegla nepotrebna odlaganja i obezbijedili postupci kojima se osigurava brzo sprovođenje donijetih odluka (Član 7)

8. Odluka o stipendiranju i odobravanju jednokratne pomoći studentima ("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 031/15 od 08.09.2015) – u opštini Rožaje propisuje:

Ovom Odlukom ustanovljava se opštinska stipendija i bliže propisuje: način obezbjedjivanja i iznos sredstava za stipendije i jednokratnu novčanu pomoć, uslovi i kriterijumi za dodjelu, postupak dodjele i prava i obaveze stipendista i korisnika jednokratne novčane pomoći. (Član 1)

Opština Rožaje odobravaće stipendije i jednokratne novčane pomoći redovnim studentima koji ispunjavaju uslove iz ove Odluke u iznosu sredstava predviđenih budžetom za finansiranje studenata. (Član 2)

Stipendija se isplaćuje mjesečno u iznosu od 50,00 €, a jednokratna novčana pomoć jednom godišnje u dvostrukom iznosu najniže cijene rada za mjesec u kojem se pomoć odobrava. (Član 3)

Pravo na ostvarivanje stipendije ili jednokratne novčane pomoći imaju studenti:

- Koji imaju prebivalište na teritoriji opštine Rožaje
- Koji su redovno završili prethodne godine studija u predviđenom roku
- Koji ne primaju stipendiju od drugog subjekta (Član 4)

Kriterijumi za utvrđivanje liste kandidata za dodjelu stipendije studentima su:

1. Kriterijum po prosječnoj ocjeni ostvarenoj tokom prethodnih studijskih godina,
2. Kriterijum socijalnog statusa i drugih socijalnih prilika,
3. Deficitarno zanimanje,
4. Paralelno studiranje,

Svaki student može učestvovati na konkursu po jednom kriterijumu koji izabere kao najpovoljniji. (Član 5)

Jednokratna novčana pomoć dodjeljuje se studentima kao pomoć za nabavku udžbenika i druge stručne literature, nabavku opreme, oblike dopunskog obrazovanja, troškove učestvovanja na takmičenjima.

Pomoć iz st. 1. ovog člana ne mogu ostvariti studenti kojima je odobrena stipendija u istoj školskoj, odnosno akademskoj godini. (Član 6)

Javni konkurs za dodjelu stipendija raspisuje Sekretarijat za kulturu, društvene djelatnosti i sport, za predstojeću studijsku godinu najkasnije do oktobra mjeseca tekuće kalendarske godine.

Tekst konkursa koji sadrži uslove i kriterijume za dodjelu stipendija, broj stipendija i rokove za podnošenje prijava objavljuje se u jednom dnevnom listu, na jednom elektronskom mediju, web sajtu i na oglasnoj tabli Opštine Rožaje. (Član 7)

Student koji konkuriše za dodjelu stipendije uz prijavu na konkurs prilaže :

- Uvjerenje Ministarstva unutrašnjih poslova i javne uprave o prebivalištu studenta.
- Uvjerenje Fakulteta (Akademije) o upisu tekuće godine studija (2015/16) u kojem će biti naznačeno da se semestar studijske godine upisuje prvi put kao i studijska godina kada je student upisan na Fakultet (Akademiju).
- Uvjerenje Fakulteta (Akademije) o broju položenih ispita iz prethodne nastavne godine (2014/15) sa ocjenama po predmetima i ukupnim prosjekom ocjena (za studente po Bolonjskoj deklaraciji
- visokoškolska ustanova će prikazati prosjek ocjena iz prethodne godine i u cifarskom ekvivalentu sa dvije decimalne).
- Uvjerenje Fakulteta (Akademije) o trajanju studija i apsolvenskog staža (za studente završnih godina).
- Za uvjerenja o studiranju izdata na stranom jeziku potrebno je dostaviti prevod stalnog sudskog tumača

Pored dokaza o ispunjenosti opštih uslova, student je dužan priložiti i dokaze vezane za kriterijume predviđene čl.5. ove Odluke. (Član 8)

Prijave na konkurs se predaju pisarnici Opštine Rožaje.

Postupak po prijavama i donošenje Odluke o dodjeli stipendija vrši Komisija za dodjelu stipendija.

Komisija se sastoji od predsjednika i dva člana a imenuje je predsjednik Opštine. (Član 9)

Komisija nakon prijema dokumenata za dodjelu stipendija, po raspisanom konkursu, u roku od osam dana od dana zatvaranja konkursa, vrši bodovanje kandidata i utvrđuje rang listu.

Po utvrđenoj rang listi Komisija donosi Odluku o dodjeli stipendija, koja se objavljuje na oglasnoj tabli u zgradi Opštine, na jednom elektronskom mediju i web sajtu Opštine Rožaje.

Protiv ove Odluke može se izjaviti prigovor glavnom administratoru Opštine Rožaje u roku od 8 dana od dana objavljivanja odluke.

Glavni administrator odluku o prigovoru mora dostaviti u roku od 15 dana od dana podnošenja prigovora. (Član 10)

Nakon isteka rokova iz čl. 10. ove odluke, sa svakim studentom, kojem je dodijeljena stipendija, predsjednik Opštine zaključuje ugovor o stipendiranju kojim se preciziraju međusobna prava i obaveze. (Član 11)

Zahtjev za jednokratnu novčanu pomoć podnosi se pisarnici Opštine.

Uz zahtjev se prilažu pored dokaza predviđenih čl.4. ove Odluke i dokaz o postignutim rezultatima u jednom ili više područja obrazovanja, o učestvovanju i postignutim rezultatima na stručnim i naučnim smotrama i takmičenjima ili izjavu podnosioca zahtjeva da će sredstva dobijena po osnovu jednokratne pomoći biti utrošena za nabavku udžbenika.

O zahtjevima odlučuje predsjednik Opštine, na prijedlog Komisije. (Član 12)

U vrijeme sklapanja i trajanja ugovora o stipendiranju student ne može primiti drugu stipendiju.

Stipendista se ugovorom obavezuje da će, ako mu posao bude obezbijedjen, raditi na teritoriji opštine Rožaje najmanje onoliko vremena koliko je koristio stipendiju.

Stipendista koji ne ispuni uslove iz st. 1 i 2 ovog člana obavezan je da vrati primljenu stipendiju u punom iznosu.

Student gubi pravo na stipendiju ako:

- prekine redovno školovanje
- ne položi sve ispite predviđene nastavnim planom i programom u godini za koju mu je dodijeljena stipendija i
- odjavi prebivalište sa područja opštne Rožaje

Korisnik stipendije je dužan da obavijesti davaoca stipendije o svakom od navedenih razloga za gubitak prava na stipendiju, u roku od 15 dana od dana nastupanja istog. (Član 13)

U svim slučajevima kada student izgubi pravo na stipendiju dužan je vratiti primljeni iznos stipendije, osim u slučaju kada je izvršavanje obaveze spriječeno bolešću studenta, a što se dokazuje medicinskom dokumentacijom. (Član 14)

Stipendija se isplaćuje za 10 mjeseci školske godine za koju je dodijeljena na tekući račun stipendiste do 10-tog u mjesecu za prethodni mjesec.

Jednokratna novčana pomoć se isplaćuje u roku od 8 dana od dana donošenja odluke po podnijetom zahtjevu. (Član 15)

O isplati sredstava staraće se Sekretarijat za finansije Opštine Rožaje. (Član 16)

9. Zakonom o Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore („Službeni list CG” br. 42/11 i 32/14) propisano je:

Zaštitnik/ca samostalno i nezavisno, na načelima pravde i pravičnosti, preduzima mjere za zaštitu ljudskih prava i sloboda, kad su povrijeđena aktom, radnjom ili nepostupanjem državnih organa, organa državne uprave, organa lokalne samouprave i lokalne uprave, javnih službi i drugih nosilaca javnih ovlašćenja (u daljem tekstu: organi), kao i mjere za sprječavanje mučenja i drugih oblika nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja i kažnjavanja i mjere za zaštitu od diskriminacije. (Član 2)

Zaštitnik/ca nije ovlašćen/a da mijenja, ukida ili poništava akte organa.

Zaštitnik/ca ne može da zastupa stranke u postupku, niti da u njihovo ime ulaže pravna sredstva, osim u slučaju iz člana 27 stav 2 ovog zakona. (član 22)

Nakon završetka ispitivanja povrede ljudskih prava i sloboda Zaštitnik/ca daje mišljenje o tome da li je, na koji način i u kojoj mjeri došlo do povrede ljudskih prava i sloboda.

Kad Zaštitnik/ca utvrdi da je došlo do povrede ljudskih prava i sloboda, mišljenje sadrži i preporuku o tome šta treba preduzeti da bi se povreda otklonila, kao i rok za njeno otklanjanje. (Član 41)

Starješina/ka, odnosno lice koje rukovodi organom na čiji rad se preporuka odnosi obavezan je da, u ostavljenom roku, dostavi izvještaj o preduzetim radnjama za izvršenje preporuke.

Ukoliko starješina/ka, odnosno lice koje rukovodi organom ne postupi po preporuci u određenom roku, Zaštitnik/ca može upoznati neposredno viši organ, podnijeti poseban izvještaj ili obavijestiti javnost. (Član 42)

O rezultatima ispitivanja povrede ljudskih prava i sloboda Zaštitnik/ca obavještava podnosioca/teljku pritužbe dostavljanjem mišljenja. (Član 43)

V ZAKLJUČNA OCJENA

10. Zaštitnik ljudskih prava i sloboda nakon sprovedenog ispitnog postupka i dobijene dokumentacije sa sigurnošću nije mogao utvrditi da je došlo do povrede prava X X na obrazovanje – pomoći za obrazovanje.

Zapaža se da je Opština Rožaje preduzimala mjere i radnje u skladu sa svojim nadležnostima u cilju obezbjeđivanja stipendija i jednokratne novčane pomoći redovnim studentima, na način što je Rješenjem broj UPI 01-018/21-170 od 30.11.2021.godine formirala komisiju, koja je imala zadatak da u skladu sa Odlukom o stipendiranju i odobravanju jednokratne pomoći studentima (Sl.list Cg – Opštinski propisi br.31/15) sprovede postupak dodjele stipendija. Nakon sprovedenog javnog poziva donijeta je Odluka o dodjeli stipendija broj UPI 01-018/21-170/2 od 10.12.2021.godine, koja je objavljena na oglasnoj tabli i internet stranici Opštine Rožaje. Protiv navedene odluke o raspodjeli studentskih stipendija moglo se uložiti redovno pravno sredstvo odnosno žalba i to Glavnom administratoru opštine Rožaje kao drugostepenom organu, u roku od 15 dana, od dana objavljivanja odluke, koje pravo X X nije ostvarila. Na odluku o dodjeli stipendija su izjavljene u propisanom roku dvije žalbe studenata Glavnom administratoru. Da je Opština Rožaje preduzela radnje Zaštitnik cijeni iz izjašnjenja Sekretarijata za društvene djelatnosti Opštine Rožaje br. 15-019/22-43 od 03.03.2022.godine, u kojem se vidi da je podnositeljka ostvarila komunikaciju putem elektronske pošte sa Sekretarijatom i da je uredno odgovoreno na njene zahtjeve i pitanja.

Zaštitnik primjećuje da je opština Rožaje donijela Odluku o stipendiranju i odobravanju jednokratne pomoći studentima u kojoj su propisani način obezbjeđivanja i iznos sredstava za stipendije i jednokratnu novčanu pomoć, uslovi i kriterijumi za dodjelu, postupak dodjele i prava i obaveze stipendista i korisnika jednokratne novčane pomoći. Stipendija se isplaćuje mjesečno u iznosu od 50,00 €, a jednokratna novčana pomoć jednom godišnje u dvostrukom iznosu najniže cijene rada za mjesec u kojem se pomoć odobrava. Pravo na ostvarivanje stipendije ili jednokratne novčane pomoći imaju studenti: koji imaju prebivalište na teritoriji opštine Rožaje, koji su redovno završili prethodne

godine studija u predviđenom roku, koji ne primaju stipendiju od drugog subjekta. Kriterijumi za utvrđivanje liste kandidata za dodjelu stipendije studentima su: kriterijum po prosječnoj ocjeni ostvarenoj tokom prethodnih studijskih godina, kriterijum socijalnog statusa i drugih socijalnih prilika, deficitarno zanimanje, paralelno studiranje. Svaki student može učestvovati na konkursu po jednom kriterijumu koji izabere kao najpovoljniji.

Zapaža se na osnovu raspoložive dokumentacije da je opština Rožaje donijela odluku o stipendiranju za školsku 2021/2022, koja sadrži: redni broj, ime i prezime i fakultet – mjesto studiranja, ali da nema jasnog obrazloženja – bodovanja, po navedenim kriterijumima, pa se stiče utisak da je izbor izvršen na proizvoljan način.

U cilju ostvarivanja transparentnosti postupka dodjele – odlučivanja o raspodjeli stipendija i odobravanju jednokratne pomoći studentima, shodno uporednim iskustvima bilo bi neophodno sprovesti odogovarajući postupak na osnovu jasno i precizno utvrđenih pravila, bodova, te odluka o izboru stipendista treba biti obrazložena i sadržati potrebno objašnjenje i razloge kojima se Komisija rukovodila prilikom odlučivanja. Ovo omogućava učesnicima u postupku da saznaju razloge na kojima je zasnovana odluka. Davanje obrazloženja predstavlja jamstvo protiv proizvoljnosti i samovolje organa prilikom donošenja odluke i nejednakog postupanja prema strankama i stvaranje povjerenja u profesionalizam i pravičnost. Kriterijumi bi se trebali vrednovati na način da se utvrde određeni broj poena/bodova za iste, na bazi čega komisija treba da donese odluku. Međutim, postupkom dodjele stipendija bez tačno utvrđenih pravila, kandidati se dovode u situaciju nesigurnosti i neizvjesnosti.

Polazeći od činjenice da je postupak okončan i da je odluka dodjeli stipendija donijeta, te odredbe člana 22 stav 1 Zakona o Zaštitniku, kojom je propisano da Zaštitnik ne može da mijenja, ukida ili poništava akte organa, Zaštitnik je mišljenja da je neophodno da se u budućim slučajevima, postupak sprovede na drugačiji način u skladu sa pravilima i pozitivnom praksom.

Na osnovu utvrđenog činjeničnog stanja i činjenice da je institucija Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore ustanovljena u cilju uspostavljanja i promovisanja dobre uprave i vladavine prava, odnosno radi zaštite ljudskih prava i sloboda kada su povrijeđena aktom, radnjom ili nepostupanjem državnih organa, organa državne uprave, organa lokalne samouprave i lokalne uprave, javnih službi i drugih nosilaca javnih ovlašćenja, a polazeći od načela pravde i pravičnosti, u cilju ostvarivanja prava i najboljeg interesa djeteta Zaštitnik daje

PREPORUKU

Opštini Rožaje:

- da ubuduće, prilikom odlučivanja o dodjeli stipendija i jednokratnih pomoći studentima, utvrdi način vrednovanja i bodovanja kriterijuma na osnovu kojih se vrši izbor, i da na osnovu tog bodovanja sačini rang listu kandidata.

Opština Rožaje je dužna da po isteku roka od 30 dana od dana prijema ovog mišljenja, dostavi izvještaj Zaštitniku ljudskih prava i sloboda o preduzetim radnjama i mjerama na izvršenju preporuke.

ZAMJENICA ZAŠTITNIKA
LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA
CRNE GORE
Snežana Mijušković

D-na:

- podnositeljki pritužbe X X email: X

- Opština Rožaje, g-dinu, Rahmanu Husoviću, predsjedniku, adresa: Ul. Maršala Tita bb

- a/a

